



Näringsdepartementet

103 33 STOCKHOLM

Regeringskansliets diarienummer N2015/2989/HL

Yttrande över betänkande SOU 2015:35 Service i glesbygd

Bakgrund

Regeringen gav 2014 i uppdrag att undersöka förutsättningarna för ett stöd till kommersiell och viss offentlig service i särskilt sårbara glesbygdsområden. Betänkandet presenterades i mars 2015 och Riksorganisationen Hela Sverige ska leva vill härmed avge följande yttrande.

Yttrande

Hela Sverige ska leva har tagit del av betänkandet "Service i glesbygd". Förslaget ger en bra överblick över utvecklingen av tillgång till kommersiell service i Sverige, främst i glesbygdsområden och är väl underbyggt med fakta och statistik.

Hela Sverige ska leva ställer sig positiv till utredningens inriktning i sin helhet, men vill i vårt yttrande kommentera samt påtala några för oss väsentliga åsikter för att bättre fånga komplexiteten i frågan samt stödja våra tankar om att *hela Sverige ska leva!*

Det behövs helt klart en ny form av långsiktig ersättning som kompletterar nuvarande stöd till kommersiell service. Vi menar att det inte handlar om stöd utan om ersättning för att tillhandahålla service. Det visar sig att marknaden inte klarar att tillhandahålla en grundläggande kommersiell service på lands- och glesbygden. Här tror vi att en långsiktigt baserad ersättning kan göra en avgörande skillnad. Men vår uppfattning är att frågan om kommersiellt stöd är mer omfattande, än att bara kopplas till ett visst kilometertal och/eller omsättningsnivå hos de enskilda näringsidkarna. Ersättningen ska också baseras på den/de tjänster som butiken utför. Ju fler kompletterande servicetjänster handlaren/servicepunkten erbjuder ju större ersättning bör erhållas. Framhållas bör att en långsiktig ersättning även kan ges till servicepunkter som byggs upp på annan plats än i en livsmedelsbutik. Utredningens föreslagna statsbidrag bör läggas direkt på länsstyrelser/regionförbund för att fördelas till kommuner. Dessa pengar ska vara "nya", det vill säga inte kopplade till landsbygdsprogrammet.

När vi i Hela Sverige ska leva följer upp landsbygdsaffärernas nettoomsättning, finner vi att de kan vara skiftande och i vissa fall orimligt låga. Viktigt är att stödgivaren väger in aspekter som till exempel områdets karaktär, geografiska läget, områdets särart, med mera. En butiks omsättning kan i en del fall bli ett för trubbigt instrument i bedömningen av stödberättigandet, vilket kan missgynna områdets och butikens möjligheter att fortleva.

Vi vet att livsmedelskedjornas insikt bland annat med erfarenheter från nuvarande statlig stödgivning, att många butiker/lanthandlare riskerar att slås ut inom en snar framtid.

Dagligvarubutiken är oerhört viktig och central för de mindre kommunernas, tätorternas och glesbygdens utveckling och attraktionskraft. Den är också ett nav för annan service som exempelvis kommunens samhällsinformation, apoteks- och postservice, drivmedelsförsäljning samt grundläggande kontant- och betaltjänster.

Vidare är den lokala dagligvarubutiken viktig utifrån:

- en social funktion och mötesplats
- offentlig information och dess spridning
- ortens och landsbygdens besöksnäring och attraktivitet
- en servicegivare och affärspartner till företag och föreningar på orten

Utredningen slår fast att man ser dagligvarubutiken på den lilla orten som bas för samordnade servicelösningar/servicepunkter och kommuner visar nu ett ökat intresse att koppla tillgång till offentlig service till just glesbygdsbutikerna.

I utredningen framgår att det finns ett behov av att stödja kommunernas arbete med servicefrågor och att utredaren överväger att föreslå ett statsbidrag till kommuner i glesbygd med syftet att stimulera kommunernas arbete med servicefrågor, då kommunerna i gles- och landsbygd ofta har en svagare ekonomi och begränsade personalresurser.

Detta anser Hela Sverige ska leva som en ytterst viktig åtgärd.

Vi föreslår att staten tar ett övergripande långsiktigt ansvar och tittar närmare på ytterligare en ersättningsmodell till kommunerna så att servicefrågorna på landsbygden totalt sett får en ordentlig uppgradering och helhetssyn på alla former av service på Sveriges landsbygd.

Hela Sverige ska leva anser också att statliga myndigheter och bolag ska upprätthålla god service i landsbygdskommuner och där bland annat post, apotek, arbetsförmedlingen men där även landstingens/primärvårdens fysiska lokala närvaro är central.

Hela Sverige ska leva vill också betona att det är viktigt att alla sektorer arbetar med samordnade servicelösningar på landsbygden, så att både stat, regionen, kommunen, det civila samhället och näringsidkare tar ansvar för sina respektive områden.

Vi vill också peka på betydelsen av att statliga ombudsverksamheter fortfarande är prioriterade som lands- och glesbygdsverksamheter som exempelvis post-, apoteks- och ATG-ombud.

Hela Sverige ska leva hävdar att en väl fungerande kommersiell service i sårbara områden också kräver engagemang från kommunerna. Förutsättningarna för att en

butik ska överleva på sikt är beroende av att det även finns en fungerande kommunal service för boende och verksamhet. En given grundförutsättning för att den nya kommersiella ersättningen ska få bra effekt, är att kommunerna tar fram moderna varu- och serviceplaner för sin landsbygd.

Detta gäller även god tillgänglighet till kommersiell service som till exempel i skärgårdsområden och alla andra glesa områden, genom ett riktat transportstöd, till exempel utökat bidrag av hemsändningsbidrag.

Stockholm 2015-08-03



Åse Classon

Ordförande



Staffan Nilsson

Ordförande